

Poštarina plaćena u gotovom.

HANOAR

LIST JEVREJSKE OMLADINE JUGOSLAVIJE

God I.

Zagreb 25. XII. 1926.

Br. 4.

PRED IZVANREDNO SAVEZNO
VIJEĆE S. Ž. O. U.

IZDAJE SAVEZ ŽID. OMLAD. UDRUŽENJA U KRALJEVINI S. H. S.

HANOAR

JE SLOBODNI POLUMJESEČNIK ŽIDOVSKJE OMLADINE
JUGOSLAVIJE. SVI ČLANCI IZRIČU LIČNO MIŠLJENJE
PIŠČEVO.

Vlasnik i izdavač Savez Žid. Oml. Udruženja u kraljevini S. H. S.

Sadržaj:

Aleksandar Licht: Poruka omladini	73
Jona Avni: Fanatici ideje	75
O. Rechnitzer: Položaj i zadaće cionizma	77
M. Schweiger: Naš kategorički imperativ	79
Albert Weiss: Naši akti i fakti pod reflektorom	81
Otto Zentner: »Lo ze hadereh«	89
Jakov Maestro: Naša najhitnija zadaća	90
Čiča Gross: K situaciji	92
Menahem John: Marginalija iz moga zapečka	95
Joško Rosenberg: Naši problemi	98
Hans Fürst: Prigodom saveznoga vijeća	101
Menahem: Razgovor sa Feliksom Rosenblüthom	102
Bilješka	104

»Hanoar« izlazi svakog 10. i 25. u mjesecu na najmanje 24 strane. — **Pretpłata:** za Jugoslaviju godišnje 80 D., polugod šnje 40 Din., četvrtgodišnje 20 Din., za inozemstvo 100, 50 i 25 Din. Pojedini broj 5 Din. — **Uredništvo i uprava:** Zagreb, Ilica 31, III. kat. — **Račun pošt. ček. zavoda:** 35.984. — **Rukopisi se ne vraćaju.** — **Prenošenje iz »Hanoara« dozvoljeno je samo uz naznaku izvora.**

Aleksandar Licht: Poruka omladini.

Dominanta, kojom je nama starijima zabrujao cionizam u duši, trgnuvši nas iz asimilacije, bio je do tad nepoznati doživljaj jednovitosti židovstva. Maljem istorije s polja razbijano u parčad, židovstvo je, i u sebi, ubrzalo svoje raspada-nje. Beskrajno sektaštvo, duhovno i vjersko, cjepkalo je nje-govu suštinu, kaošto je bolesno istančani pilpul mrvio, za svakidnevne potrebe, djelo monumentalne Nauke, koja je bila stvorena za vječnost. Vezu, što je ipak po misteriju krvi po-stojala, cionizam je tad izveo u svjesnost jednovitosti na-roda, i zaustavio rasulo. Dao nam je ono, što svaki narod treba za svoj opstanak: vjeru u budućnost, i ciljeve, zbog ko-jih je vrijedno da se ona priželjkuje. Erec Jisrael kao političku i životnu stvarnost za boljega i čišćega i vedrijega čovjeka budućih dana, sraštenog sa zemljom, jezikom i dušom naroda. Izlaz iz nedostojnog samoodricanja, i služenja silama, koje nas podjarmljuju snagom svoje vlasti više, nego svojim etosom.

Cionizam ne dopušta povratka natrag u duhovni geto, iz kojega nas je izveo. Ako smo jednom doživjeli u sebi sve gadjenje nad stanjem, iz kojega nas je izveo, mi ne možemo sad da u cionizam unašamo elemente rastvaranja, od kojih nas je on oslobodio. To više ne bi bio cionizam, već nešto gore i opasnije od otvorenog asimilatorstva: asimilatorstvo prokriumčareno u naše redove pod maskom cionizma. Cioni-zam je nemoguć, i idejno i stvarno, bez bezuslovnog prizna-vanja jednovitosti naroda i bez te jednovitosti na djelu: htijenja narodne domaje kao prvenstvene duhovne o b a v e z e. Svaki pokret ima izvjesne ideološke i ćudoredne osnovke, koje pojedinac ne može »prilagodjivati«, a uz to ipak tražiti, da mu se vjeruje u njegovu pripadnost tome pokretu.

Opetovano se u cionističkim redovima javljaju tužbe, da je pokret, u brizi oko namicanja finansijskih sredstava, oko

traženja izlaza iz ekonomskih kriza, pustio s vida duhovni zadatak, intenziviranje cionističkog shvaćanja, ili, kako to Ahad Haam kaže: oživljavanje srdaca. I to se ne tuže samo ekstremiste kao što je Žabotinski. Jer doista može da se učini, da je uslijed tih finansijskih akcija cionizam zadobio neku filantropsku formu. U nas naročito treba tek da se izgrade moralne i etičke osnovke cionizmu, da se ukloni iz njega filantropizam, koji je najjača protivnost cionizmu, i da se uvriježi spoznaja, da cionizam traži odgovornost narodne cjeline i svakoga pojedinca u njoj za udes i budućnost naroda i njegove domaje.

Cionizam kao misao i pokret, koji je još daleko od ostvarenja, može da postoji samo neoskvrnut unošenjem oportunitizma s polja. To, prije svega, mora da ima u vidu cionistička omladina, neoportunistička i beskompromisna po svome omladinstvu. Mladež je u početku cionizma bila njegovim barjaktarom; drukčije nije ni sad. Sva predanost, životom i zanosom, u Erec Jisraelu nalazi se u njezinim redovima. U cionizmu su sinovi uzgajali oceve i priveli ih u redove svoga naroda. Neka se ne bi desilo, da se omladina dade po ocevima izvesti iz boračkih redova cionizma! Ljubav omladine prema narodu ne može da pozna galutskih granica i galutskih obzira. I po zahvatu njezina duševnoga horizonta i po predanosti službe ona sebi mora da stavi metu daleko u budućnost i daleko preko svih uzanih okvira, onamo gdje se granice rodjenoga naroda skladno dodiruju s idealom Proroka o izmirenju i bratimstvu čovječanstva. Njezini putevi neka su ravni i neka se uspinju.

Jona Avni: Fanatici ideje.

Pod pojmom omladinstva veoma se često označuje radikalnost u naziranju ideja. Omladina nije sputana okovima građanskoga života pa može da se posveti predano radu oko ostvarivanja postavljenih ideala. Ona jedina čuva svetost i čistoću prvotnih načela, koja je u času zanosa prihvatila kao vjeru u ljepšu budućnost. Ona nema obzira spram sitnih zapreka, koje bi u jurišu, mahom kako joj se čini, mogla da ukloni, a o kojim zaprekama građanin vodi računa, jer su mu stvarne, a možda i goleme. Ona ih u času zanosa ne vidi i ne računa s njima. Sretno je ono pokoljenje, kojemu je omladina privržena u nastojanju da ukloni »stanje, koje se namiče iz bivanja svagdašnjice«, kako veli Bjalik. Upravo zbog nezadovoljstva sa stanjem, kakovo jest, mnoga se omladina priklanja pokretima, koji to stanje hoće da izmijene po načelima, koja je spoznala jedino ispravnima u životu.

I jevrejska omladina sudjeluje u različitim pokretima. U svom sopstvenom pokretu, u kojem će da si stvori preduslove, da svoje omladinstvo potpunoma ispolji, te da se izživi u omladinskim formama života. Osim toga jevrejska se omladina priklonila velikim dijelom cionističkom pokretu, gdje je negda, u predratno vrijeme, zauzimala radikalne stavove, koji su dolazili do izričaja u nastupima studentskih udruženja, a sada poslije velikoga rata tako, da se u odredjenom svojem dijelu orijentovala spram socijalističkih i socijalnih nastojanja u cionističkom pokretu, ili, da se pokročivši za primjerom svojih starijih, priklonila protivnom krilu kongresnoga cionizma, medju ortodoksne Jevreje, ili konačno, a to vrijedi osobito kod nas, da se nije orijentovala ni spram koje idejne struje u cionizmu, jer je zbog udaljenosti od živoga naroda ostala postrance od bivanja u jevrejskom narodu.

Namiče se pitanje, da li se uz žrtvu i opasnost, da se omladina uvuče u političku arenu jevrejskoga naroda, smije da odustane od toga, da je se ne izvrgne utjecajima spolja ili naprotiv, da je se upliviše onamo, da po svojoj čuvstvenoj naravi bude u prvim redovima boraca za ideju. Jer osim nacionalne omladine, koja ispovijeda bez ograda svoju privrženost jevrejskom narodu, jevrejski narod može da nabroji po svom izuzetnom položaju u galutu i onakovu omladinu, koja se stavila u »stranu službu«. Ova je prihvatila u mnogočem ideale naroda, medju kojima jevrejski narod u galutu živi. U tome smislu ovakova se omladina ni u čemu ne razlikuje od starije generacije, koja je već odavna u službi ideala »stranih naroda«. Tek dinamična strana toga učešća je drugačija. Ona odgovara, ako se može ovako reći, neobuzdanosti omladinske psihe, koja će u čistoći svojoj, neokaljanoj još po svagdašnjici, prigrliti svaku ideju, koja će da joj se ukaže spasonosnom i

uzvišenom. Pa i onda, ako će se pod vidom sveljudskih ideala utjecati na nju u smislu nacionalne ravnodušnosti, zao-kupljujući je, primjerice, kozmopolitskim predodžbama.

Teškoća je u tome, da se nadje načina, kako će omladina da se odredi, ili, kako da se upliviše na nju.

Po naravi svojoj naginje omladina romantičkom gledanju na svijet. Ne mijenja na stvari, što se život našega stoljeća sve više priklanja realnom shvaćanju pojava. Vjerojatno je, da će se za sport i tehniku pridobiti više mladih ljudi, nego za pojmovna snatrenja. Ali osnovno naziranje ostaje uvijek romantičko. U sportu će si takav mladi čovjek uobraziti nemoguće rekorde, a u strasti za tehniku će da previdi osnovne pogriješke raspojasane svoje fantazije, jer će mu se cilj pričiniti kao da je na dohvatu. A kad će da mu se sruši ta njegova prva kuća od karata, on će se otrijezniti: postat će ili fanatik svoje ideje, da se uhvati u koštac s teškom zbiljom života, da se za tu svoju fikciju založi na život i smrt, ili će postati običan čovjek, smirivši se sa stanjem, kakovo jest.

Ako smo si na čistu, da cionistički podvizi ne znače u jevrejskoj dijaspori drugo, nego vječitu borbu proti svagdašnjice, protiv stanja, kakovo jest, onda mora da nam je jasno, da cionizam u galutu traži fanatike ideje.

Fanatici ideje ne mogu više da se opajaju snatrenjima. Fanatiku ideje prošlo je raspoloženje prvoga oduševljenja. On se je, uočivši činjenice, odlučio protiv njih. On pozna do u tančine svoga protivnika — svagdanji život; ne omalovažuje i ne obescjenjuje ga. Ali on vjeruje — unatoč svega toga — u pobjedu svojih nastojanja i snaga. On je za razliku od onih, koji se spremaju da navale na vjetrenjače, trijezan i sredjen. Cilj mu je odredjen.

Krivo je, ako se omladincem naziva onaj, koji nemoćnim lamatanjem nezrelosti i slabosti svojom dokazuje, da je mlad. Ne, takav je zaista tek dijete. Omladinac je fanatik ideje, koji zna što hoće i ako si je svijestan svih teškoća.

Biti fanatikom ideje ne znači biti netrpeljiv spram drugih. Znači naprotiv, biti strog, netrpeljiv spram sebe samoga i svega onoga, što bi moglo da omete koncentrovanost omladinca u smjeru jedne i isključive ideje.

Ideju, za volju koje držim, da je vrijedno, da se jevrejski omladinac odrekne svih drugih, nazirem u onoj o hebrejskoj, radnoj Palestini.

Ona zahtijeva od svojih fanatika: nepokolebiv cionizam, isproban dokazima ustrajnosti, svladavanje hebrejskoga ne samo kao jezika, već i vaspitanje u njegovom duhu, te konačno, a ovdje je ideja iznad svega, pa time i mjerilo omladinstva: spoznaja i čvrsta vjera, da će Palestina samo onda moći da postane cionska, ako će da se izgradi na socijalnim osnovama, kao skup slobodnih, kulturnih i gospodarskih zajednica.

O. Rechnitzer: Položaj i zadaće cionizma.

I.

Ako bismo ukratko htjeli da označimo momentani položaj cionizma i zadaće, koje iz toga položaja izvire, onda možemo reći:

1. Cionizam treba da prema unutra idejno i organizatorno skupi i ojača svoju organizaciju.

2. Cionistička organizacija treba da u ekonomskom pogledu učvrsti i fundira sve realne cionističke pozicije u Palestini.

Uvodno treba da naglasimo, kako su obje ove tačke usko vezane i kako je nemoguće da bi se jedna od druge odijelila. Za izvedbu obnove treba nam jaka cionistička organizacija. Za izvanjsko-političku situaciju cionizma, navlastito pak pred međunarodnim forumom Društva Naroda treba da cionizam ima čvrste realne pozicije u Palestini tako, da uvijek može na njih uprijeti kad se to s bilo koje strane zatraži. Ovo je od nedogledne važnosti. S vanjsko političkog gledišta cionizam je danas preživjeo doba deklaracija i priznanja. Stupio je u fazu realne politike. S izvanjim svijetom u krugu javne i velike politike on saobraća samo preko mandatarne vlasti, a i onda samo u toliko u koliko ga na to upućuju realna pitanja i realne potrebe već stvorenih palestinskih pozicija. Jaka obnova je dakle funkcija jake organizacije i obratno.

Gledajući pak unatrag na sav naš židovski život treba nam jaka cionistička organizacija upravo i zbog toga golog života. Ako palestinska realnost zahtijeva jaki cionizam, onda ga skoro isto toliko zahtijeva i položaj u galutu. U duhovnom pogledu židovstvo u galutu slabi iz dana u dan. Kad bismo se upitali, što će od golemoga bogatstva židovske duše i duha zadržati generacija, koja dolazi, mi bismo mirno mogli reći: kad cionizma ne bi bilo, ona bi u duhovnom pogledu otpala sa debla kao suha grana. Ovako mi ipak vidimo da i prosječan Židov u svome cionizmu, ako doista s njime žive, nalazi vezu s istorijskim židovstvom i svom njegovom kulturom. A koliko li se tek ovo uživljenje u cionističku realnost potencira ako ga taj cionizam ne zadovoljava tek ispraznom formalnom narodnom idejom, već ako ideji hoće da dade realne uslove i realne pozicije za život.

II.

Jaka cionistička organizacija može da se stvori u današnjem stjecaju prilika samo sâma iz sebe. Van svake je sumnje, da smo iza rata doživjeli besprimjeran porast cionizma. Taj je porast bio logična posljedica događaja, koji su, nešto na osnovu moralnog i etskog diktata cionističke ideje, a ne-

što pak kao posljedica realne politike, stavili cionizam u krug svagdanjeg života židovskog čovjeka. Cionizam je postao realnost, a ova realnost dala mu je zadaće, koje bi prije rata bile nemoguće. Uzmimo kao primjer tempo obnove. Židovska bijeda prije rata nije bila manja, pa smo ipak i sred kolonizacionih početaka mislili, da nam je vrijeme za obnovu tako reći beskrajno na dispoziciju. Bilo je doista tako, jer onda nijesmo poznavali svojstvo, koje se zove realnost. Danas imamo realnu politiku, ali imamo i realne, jako realne i tvrde protivnike, danas imamo realne pozicije, koje stavljaju na naše finansije svaki dan najrealnije gospodarske zahtjeve. Ukratko: vrijeme, kao veličina, danas se suprotstavlja cionizmu. Možda ćemo u Palestini moći mirno bez velikih zaprijetki raditi još samo nekoliko decenija. Ove decenije pak treba dobro iskoristiti, treba u Palestini stvoriti pozicije takovih dimenzija, te će svatko biti prinudjen da ih prizna.

Dakle je vrijeme iza rata, kao skup golemih i za čovječanstvo prevažnih događaja, učinilo cionizam kao uvjerljivu veličinu velikim. Uzevši idejno cionizam je uvijek bio velik. Kao što nabujaju svi potoci, što dolaze iz gore, ako se na njoj izlio pljusak, tako se zbi i s cionizmom iza rata. Danas takova pljuska više nema. Medjutim to ne znači, da sad treba da presahne. Stvarna je istina, da danas bujica više ne teče kao prije, ali se ipak mogu i danas postignuti valovi oduševljenja, ako se obratimo onim iskonskim snagama, koje su motor i pokretač svega cionističkog bitka i života.

Samo vlastite cionističke sile mogu da ponovno stvore ono oduševljenje, koje je proteklo, a da nije bilo zadržano. Drugim riječima to znači: cionistička organizacija može ojačati samo sama iz sebe.

Ova misao bila je osnov čitavog apela Eksekutive cionističke organizacije za Ijarsku akciju. Ijarska je akcija značila obnovu pokreta u idejnom i organizatornom pogledu. Danas, kad možemo da pregledamo sve rezultate ove akcije vidimo, da je još uvijek nije bilo dosta. Sve cionističke federacije i svi savezi tako reći jednodušno traže da u golemim finansijskim naporima za namicanje obnovnih sredstava malo, tek koji tjedan, odahnu i da ovaj tjedan posvete sebi, svojoj organizaciji, svojoj obnovi i obnovi cionističke ideje. Ovi zahtjevi nijesu puste riječi. Svi osjećamo, da nam u cionizmu svagdašnjice manjkaju oni osnovi, koji su ga stvorili i uslijed kojih je on upravo prvi i najosnovniji židovski pokret prošlih, a i naših dana. Dakle prije svega treba opet staviti cionističku ideju na ono mjesto, koje je ide.

Kolike li goleme i lijepe zadaće židovskoj omladini upravo na ovoj strani cionističkog rada. Ideja se zapravo obnavlja s onim, tko je nosi. Starije generacije ne mogu da ponesu ideju i njen pokret, ako ih ona nije prožela žarom njenog

oduševljenja. Zato i ovaj cionizam mase nema one topline, što ga pokazuje cionizam otprije rata. Onakav cionizam mogu da stvore samo mlade duše, koje je oduševljenje ponijelo u pokret, pa ih u njemu i dalje nosi.

Van svake je sumnje da je cionistička organizacija, ma i ovakova, kakva je danas, centar svega obnovnog rada u Palestini. Oko nje kupe se sve latentne snage u židovstvu, koje osim nje još hoće i mogu da saradjuju na obnovi. Ispravno je dakle mišljenje, da će jača cionistička organizacija imati i veću centripetalnu snagu, da k sebi privuče elemente sa šireg kruga, kojima je do obnove Palestine. I ovo je jedan od razloga, koji zahtijeva jaku cionističku organizaciju.

M. Schweiger: Naš kategorički imperativ.

Znadem da ostvarivanjem svaka ideja nailazi na poteškoće. Ali hoćemo li ostvariti ideju, nijedan naš čin ne sme da bude protivan osnovnim načelima te ideje. Ne sme život silovito da menja izgradjenu već ideju, nego ideja naprotiv treba da stvara život. Nisu li nosioci ideje dosta jaki da stvore takove preduslove u kojima se može ideja u celini ostvariti, onda nemaju prava da je uopće ostvarivaju, jer će svojim delanjem uništiti vrednote, koje ta ideja imade da dade svojim poklonicima.

Cionizam je u jevrejstvu probudio spoznaju *j e d i n s t v a* jevrejskoga naroda, cionistička organizacija nastoji *j e d i n s t v e n o m* organizacijom svesnog dela naroda ostvariti težnje čitavoga naroda. Univerzalizam jevrejstva jeste svojstvo cionizma, koje ga razlikuje od ostalih pokreta u jevrejstvu. Zato je cionizam sa gledišta jevrejskoga shvaćanja etičnosti najviša ideja, koja je u galutu nastala, jer cionizam računa sa čitavim narodom, najvećom za provedbu te ideje prikladnom zajednicom. Inače on i ne bi imao rezona: ta on neće samo popravljati nevolje, nego hoće stvarati vrednote. Odlika je njegova što nije samo negacija negacije, nego je afirmacija. Afirmacija jevrejstva, a ne negacija asimilacije. Afirmacija jevrejskoga života, a ne samo otklon drugačijega života. Po tome je osnovno načelo cionizma, bez kojega on ne može postojati: svesna afirmacija jevrejstva po čitavom narodu, stvaranje *j e d n o g* duhovnog žarišta u Erec-Jisraelu, koje će da svojim delovanjem regenerira svaki skup Jevreja i jevrejstva, živio on tu ili tamo, pod povoljnim ili nepovoljnim prilikama. To znači: cionizam hoće da od heterogenih Jevreja stvori homogeni jevrejski narod, koji će imati umesto kulture

Jevreja jevrejsku kulturu, pa da tako život u Erec-Jisraelu obuhvati sve vrednote, eda se obistini izreka: »Tora, narod i zemlja su jedno«.

Erec-Jisrael bi se mogao i drukče izgraditi, i brže i jeftinije, no on ne bi bio Erec-Jisrael. Mi ga hoćemo samo, ako će biti ostvaren ideal, delo. Hoćemo Erec-Jisrael, u kojemu se ideal u celini i potpunoma ostvario. Zadaća je zato naroda bez zemlje da dade čitavoga sebe zemlji bez naroda.

Bilo bi deplasirano dokazivati odlučnu važnost razvoja omladine na život čitavoga naroda. Ta omladina je čimbenik, koji treba da svojim životom zadrži kontinuitet prošlosti sa budućnosti! Sadašnjica omladine je budućnost čitavoga naroda. Uzmogne li cionistička omladina primiti ideje cionizma sa svim njegovim konzekvencama, ostvarit će se! Neće li omladina da primi na se sve konzekvence cionizma, nema prava ni da se nazivlje cionističkom!

Cionistička je omladina u Jugoslaviji samo sastavni deo omladine čitavoga naroda pa zato i problemi njenoga života imadu da se promatraju sa gledišta idejnih postulata života čitavoga naroda. Cionistička omladina u Jugoslaviji može da ima samo jedan jedini i jedinstveni cilj: ostvarivanje cionizma. Imade li ona i druge svrhe, ostvaruje li i druge ciljeve, slabi time cionizam. Danas nije vreme rešavanja malih i nuzgrednih pitanja. Ta radi se o tome, hoće li naš narod da postane još jednom snažan, odlučan u formiranju sveljudske sudbine, ili on to ne će postati. To stoji do nas. — A mi? Mi to hoćemo. I treba da to htenje uništi sve razlike medju nama, treba da čitav naš život bude udešen po zahtevima ovoga htenja, da čitavi budemo ispunjeni voljom da ostvarujemo naš ideal, voljom, koja će biti kadra odstraniti sve zapreke, veće ili manje. Pa budemo li ovako shvatili našu dužnost, koju nam nameće naše slobodno opredelenje cionizmu, moći ćemo da stvaramo. Moći ćemo da stvaramo vrednote čitavom narodu, da ostvarujemo želje čitavog naroda. Izgradjujući samoga sebe izgrađivaćemo narod, jačajući naše jedinice snažićemo izvor snaga oko izgradnje Erec-Jisraela.

Svaki pokret ostvaruje svoje ciljeve svojom organizacijom. Što je organizacija jača, više i brže se mogu ciljevi pokreta ostvariti. Jesu li pristaše pokreta prožeti iskrenom željom da se potpuno predano stave u službu pokreta, prva će da im bude dužnost, da jačaju organizaciju svoga pokreta.

Kod nas je predstavnik cionističkog pokreta u omladini »Savez Židovskih Omladinskih Udruženja u Kraljevini SHS«, pa iz svega gore rečenoga, iz svih spoznaja o delovanju ideje, ideala, cionizma i omladine, proizlazi kategorički imperativ: Jačajte »Savez Židovskih Omladinskih Udruženja u Kraljevini SHS«, pa da tako postignemo svoj n a j b l i ž i cilj: jedna ideja, jedna omladina!

Albert Weiss: Naši akti i fakti pod reflektorom.

I.

Od sarajevskog sleta ovamo prošlo je pet meseci. Pet meseci, koji nisu doduše doneli mnogo novih događaja, ali su ipak bili puni simptomatičnih pojava. Možda se sada, iz tih simptoma, dade postaviti točnija dijagnoza, nego što smo hteli dati pre i posle našeg sleta »impresija i konstatacija«. Novih činjenica je malo, ali slika je svakako postala jasnija.

II.

Nećemo mnogo polemizirati. Za to nije vreme. Treba tu konzultirati, konstruirati i kolaborirati. Terapija je hitna, jer je stanje akutne bolesti postalo kritično. Vinkovačko savezno veće treba da bude zbor treznih lečnika. A treznome lečniku nije mnogo stalo do teorija i doktrina. Njemu je stalo do ozdravljenja i spasenja bolesnika. Naročito pak onda, ako mu je taj bolesnik drag i blizak.

III.

Događaji od sarajevskog sleta do danas potpuno su opravdali moje gledište na stanje stvari i razvoj situacije. Stanje u Savezu se nije popravilo, razne težnje za izoliranjem i divergiranjem postale su još jače, a smer osečkih rezolucija se nije nimalo učvrstio. Realnost je pobedila i neprestano pobedjuje intranzigentnu i zajapurenu neobazrivost. Skrajnje je vreme, da se više računa sa realnosti.

IV.

Moram napomenuti, da sam odmah posle sleta napisao opširan članak o posletskim i sletskim događajima, u kojem sam jasno osvetlio pogrešne zaključke i nemoć sarajevskog saveznog veća, a prilično tačno sam predvideo i to, što je moralo uslediti nakon svega onoga. U tom članku sam možda nešto preoštro odgovorio Cviju Rothmülleru na njegov prilično degutantni ispad protiv mene i mojih teza u njegovom članku: »Stvarni i ideologijski rezultati sleta«. Savezni Vesnik je onda uredjivao Cvi pa se taj članak naravno »iz političkih razloga« nije štampao. Sve ono, što se od onda dogodilo — a to najbolje znade Cvi, a i ostali prvaci S. Ž. O. U. — u mnogočemu je posve opravdalo mene. Dekadencija Saveza je danas jasnija no ikada, a smer, koji sam ja predložio za sanaciju još aktuelniji, nego na sarajevskom sletu.

V.

Priznajmo odmah, da je naše najaktuelnije pitanje sada: stav prema sefardskom omladinskom pokretu i prema »Sefardskom propagandnom odboru«. Poznato je, da je na tom pitanju razbijena saradnja t. zv. provizornog vodstva (Cvi Rothmüller, Samuel Kamhi i [manje-više formalno] Živko Šalom). Nadalje se znade, da je radi nepriznavanja tog propagandnog odbora istupio jevrejsko-sefardski studentski klub »Esperanca« i »Sarajevska Jevrejska Omladina«. Ovi će sada započeti agitaciju u sefardskim krajevima. Njihov uspeh se ne može dakako predvideti, ali da Savez od toga može samo štetovati, to je jasno. A za tu štetu pada veliki deo odgovornosti na samo vodstvo Saveza.

VI.

Dobro znadem, da su za ovaj istup odgovorne i krive obe strane. Savezno veće će imati da o tom dade svoj sud. Pogreška, netaktičnosti, loših upliva i nepolitičkog gledanja bilo je i kod jednih i kod drugih. A pri tom se zaboravilo, da je jedina snaga ovog dosta slabog i malog našeg omladinskog pokreta: jedinstvo.

VII.

Ako već nije moguće zadržati i provesti potpuno jedinstvo u naziranju i metodama rada, svakako se mora održati barem jedinstvo u organizaciji. Zato dakako treba mnogo širokogrudnosti, obazrivosti, taktičnosti i političke zrelosti. Dobar političar je konzekventan u ideji, ali vrlo elastičan u taktici i strategiji. Cilj je stalan, ali sredstva se moraju brzo i pametno prilagoditi potrebama.

VIII.

S. Ž. O. U. mora obuhvatiti svu jevrejsku omladinu Jugoslavije, koja stoji na liniji cionizma. Na kojoj točki te linije neko stoji, iz toga naš Savez ne sme praviti pitanje. Naprotiv. On mora dati mogućnosti svakomu, da slobodno izivi svoj cionizam. Nedvojbeno je to, da naš Savez nije skup t. zv. stopostotnih cionista, jer stopostotan je za mene samo onaj, koji sledi i poslednje konzekvence svoga cionizma. A ako većina Saveza nije »stopostotna«, onda doista nema smisla praviti problem iz onih eventualnih razlika u postocima, koje su tako i tako manje-više prividne.

IX.

Naša snaga je u jedinstvu. A fakat je taj, da se omladina u mnogočem diferensirala u ovih sedam godina pokreta, a u mnogočemu je bila već od početka različita. — Taj se fakat ne sme i ne može mimoći. — Silom se pak ne može homoge-

nizirati ova zbiljska i prirodna heterogenost. (A bez sile, jer te nažalost Savez nema, eo ipso se ne može.) Treba dakle računati tom heterogenošću i upotrebiti metode, koje su za naše prilike podesne.

X.

Od prvoga sam časa zagovarao, da vodstvo Saveza prizna Propagandni odbor sefardske omladine u Jugoslaviji. I u pregovorima, koji su se oko toga vodili kroz pet-šest tedana u Zagrebu, ja sam sve učinio, da se ovo pitanje reši pozitivno. Moje gledište je do danas ostalo isto; u prvom redu zato, jer verujem u iskreni cionizam onih omladinaca, koji vode tu sefardsku omladinu; u drugom redu zato, jer mi je pre svega stalo, do održanja jedinstva Saveza i pokreta, u kojem jedinstvu vidim još jedinu mogućnost evoluisanja pokreta kod nas; u trećem redu zato, jer znam, da je jedinstvena organizacija ipak najbolja garancija zato, da ćemo se svi valjano držati glavnih linija i ciljeva pokreta. Što se cionističkog rada tiče, tu nema većina nesefardske omladine apsolutno ništa da pred-baci sefardskoj omladini, jer i sama nije uradila ništa više za cionizam. A osim svega ovoga, nije imalo smisla unapred spaliti mostove. Trebalo se prvo videti, šta će taj propagandistički odbor pokazati na delu. Nije bilo razloga, da se unapred sumnja u njihovu dobru volju. A ako bi se u tom prevarili, još uvek ne bi bilo kasno, da posle toga rastavimo naše puteve.

XI.

Sarajevski je slet rezolucijom pozdravio novo strujanje u sefardskoj omladini. Trebao im je onda dati prilike, da pospešuju to strujanje. Ja sam duboko uveren, da i oni ne smatraju heterogenost ciljem, nego samo uzrokom potrebe različnih metoda, zato zagovaram njihovo pravo. Mi moramo pod vidom istoga cilja koracati složno napred, i ako idemo različitim putevima. A tim pokušajem ne bi mogli ništa izgubiti. Svakako može sefardska omladina više koristiti i pokretu i Savezu i sebi, ako radi sporazumno sa ostalima i pod jedinstvenom direktivom barem u najglavnijim linijama. A naravno je, da i škoditi može manje.

XII.

Radi svega ovoga držim, da je prva i glavna zadaća ovog izvanrednog saveznog veća, da nadje načina i sredstva, da svu cionističku omladinu u Jugoslaviji opet okupi u Savezu. Savezno veće mora učiniti prvi korak, da istup sefardske omladine korigira i da ih dovede natrag nama. A taj prvi korak je: priznanje Propagandnog odbora sefardske omladine za Jugoslaviju. U tom smislu treba stvoriti pametan i ispravan sporazum u svim eventualno prepornim pitanjima. Dakako, po-

trebna je dobra volja na obim stranama. I svaka će stranka morati mnogo da propusti. I da se oslobodi nekih nedvojbeno štetnih veza i upliva.

Prvi korak svakako neka učini vinkovačko savezno veće. Time će i savest Saveza opet postati čista i pred sobom opravdana.

XIII.

Ahdut Hacofim, Sefardska Omladina, a i druge tendence, koje dosad još nisu našle izraza u posebnim organizacijama, sve to pokazuje, da se Savez mora preorganizirati. Držim, da je to jedini i najzgodniji način, da se svim ovim tendencama dade potpuna sloboda izživljavanja, a da se ipak uščuva organizatorno jedinstvo Saveza. Treba tim pojedinim grupama dati široku odgojnu autonomiju i administrativnu samoupravu, dok bi centralno vodstvo zadržalo vrhovno pravo nadzora i reprezentaciju prema vani. Glavnu liniju, na kojoj se rad ima kretati, davao bi i nadalje centralni Radni Odbor. Tim uvođenjem federativnog sustava umesto dosadašnjeg centralističkog postiglo bi se dvoje: prvo to, da bi rad, ovako decentraliziran, dobio nove boje, novi tempo, nova područja i nove ljude, što bi svakako silno osvežilo ceo pokret; drugo to, da bi centralno vodstvo bilo rešeno mnogih i mnogih zadataka, kojima i ovako ne može udovoljiti u pravoj meri i na valjan način.

Naša omladina je sazrela za ovakav »Rahmenverband« ili za t. zv. mantlorganizaciju, koja bi se sastojala iz nekoliko grupa, koje spaja zajednička i široka cionistička podloga, a koje su inače prilično samostalne u svome radu i shvaćanju.

Time bi sve koze bile site, a kupus bi ostao čitav. Sve želje posebnih grupa mogle bi biti zadovoljene, a organizatorno jedinstvo cele cionističke omladine u Jugoslaviji bilo bi ne samo spašeno, nego i za sva vremena osigurano. Detaljnu obradbu ovoga plana morala bi izvršiti jedna posebna komisija, u kojoj bi bile zastupane sve grupe i koja bi imala stvoriti statut toga preorganiziranoga Saveza i urediti sve tehničke pojedinosti. Ja sam samo hteo pred savezno vijeće ubaciti samu ideju u kompleks mogućnosti, koje se pred nama nalaze.

Svakako držim, da bi to rešenje bilo lako, trajno, dobro i svima prijatno, jer bi za svakoga značilo veću slobodu, a za pokret i za Savez ipak veće mogućnosti.

XIV.

Time bi organizatorni problem Saveza bio definitivno rešen, a ujedno bi bila stvorena najbolja podloga za rešenje najglavnijeg našeg pitanja: odgoja. Odgojni problem dakako nije tako jednostavan. Njegovo rešenje iziskuje pre svega: mnogo

vremena i rada. Njime se sad i neću pozabaviti, jer on traži posebnu i vrlo opširnu obradbu, a uostalom mislim, da će ovo savezno veće potpuno uspeti, ako samo valjano reši taj organizacioni problem. U okviru te nove i zgodne organizacije daće se lakše provoditi i toliko potrebni cionistički, židovski i čovečanski odgoj. O tom dakle drugom prilikom. Domećem samo još to, da mi je miliji jedan široki federalistički savez, koji obuhvaća svu omladinu i u kojem svako može cionistički raditi po svojoj metodi, nego jedan sve uži i uži centralistički savez, koji se sve više približava likvidaciji, u kojem se jedva što radi i koji nema danas dovoljno sposobnih i odgovornih ljudi za vodstvo.

XV.

Jer ne smemo izgubiti s vida to čisto lično, ali neizmerno važno pitanje: Savez nema ljude za Radni Odbor. Stara garda se polako razilazi, a novih ljudi nema. Mnoge najbolje snage angažovane su upravo u tim pojedinim divergentnim grupama, a mnogi gube volju za rad upravo radi tih nesretnih prilika u Savezu. Radni Odbor nikako nije udovoljio svojoj dužnosti, a kakav će biti Radni Odbor iza saveznog veća, to si još manje mogu predstaviti. Ne samo da nema jednog izrazitog vodju, za kakvim je upravo vapila naša omladina od prvoga dana pokreta do danas, nego nema sada ni zgodnih i dobrih radenika za obavljanje najnužnijih poslova vodstva. Centralni Radni Odbor u Zagrebu ne može više ni uzdržati Savez, a unaprediti ga dakako niti može, niti to pokušava. I to fatalno pitanje rešilo bi se decentralizacijom savezne uprave na pojedine grupe. Skoro sav rad obavljale bi grupe same, dok bi se centralno vodstvo trebalo sastojati iz dva-tri čoveka, koji bi dali duhovni smer radu, koji bi dostojno predstavljali Savez i koji bi znali vršiti nadzor nad grupama, a uz to uvek uzdržati potrebnu političku ravnotežu. Osim njih trebao bi Savez još dva-tri vešta i agilna organizatora, koji bi u svojim rukama držali sve niti centralne uprave. — Ako centralno vodstvo nije svojoj zadaći doraslo, od toga danas trpi ceo Savez. To bi bilo svakako manje štetno onda, ako bi pojedine grupe bile autonomnije i neovisnije o središtu. A i razne nezgodne pojave, kao što je danas splendidna izolacija Ahduta, dale bi se lakše paralizovati.

XVI.

Dakako osim ovih istaknutih problema imalo bi savezno veće pozabaviti se i raznim drugim pitanjima. Jedno od najvažnijih je finansijski problem Saveza. Doista se ne može uspešno voditi jedan savez, koji stalno trpi od finansijske krize i čija je blagajna uvek prazna kao sedam gladnih godina. Nije tomu kriva samo nesavesnost članova u vršenju svojih nov-

čanih obaveza prema Savezu. Kriv je i sam sistem nesistematičnog gospodarenja. Vreme je, da se nakon sedam godina napokon započne jednim sustavnim i široko zasnovanim novčanim gazdinstvom. Za prvi čas biće najbolje upotrebiti jedan odgovarajući zajam, koji će Savez dobiti delomice od saveznih udruženja, a delomice od vanjskih faktora. Takav zajam dao bi se lako nabaviti, a garancije za nj ne bi bile odveć teške. Mi bi morali za jedno vreme potisnuti u pozadinu sve druge akcije za sticanje novaca u različite svrhe, sve dotle, dok ne bi Savez osigurali. Jer mora nam biti napokon jasno, da bez dovoljnih finansijskih sredstava ne možemo ni mi provoditi nikakvu odgoju, niti ikakav rad uopće.

XVII.

Skoro jedini uspeh pokreta od sleta ovamo je »Hanoar«. Savezno veće dakle mora naći način, da evoluciju ovog lista u svakom pogledu zajamči. Nadam se, da ću imati skoro prilike, da iznesem detaljniji plan za sanaciju saveznih finansija i osiguranje »Hanoara«. Svakako sam ovime hteo svakoga potaknuti, da razmisli i o ovoj najstvarnijoj potrebi našoj.

XVIII.

Vinkovačko savezno veće moralo bi dakle revidirati savezne statute. Ne osim toga trebalo bi revidirati i osečke i sarajevske rezolucije, koje su u mnogočemu protuslovne i nejasne. Ako već toliko volimo rezolucije, neka barem budu jasne i medjusobno suglasne. A pre svega takove, kojih se možemo zaista i u praksi držati. Naš Savez — kao celina — ne može odgajati za Hebrejsku Radnu Palestinu. U to danas doista niko više ne sumnja, niko najme, ko poznaje naše prilike, a i palestinske prilike. Nije dakle dovoljno, da se »ne osporava važnost galutuskoga rada«. Treba naći podlogu za dobro provodjenje plodnog galutuskog rada. Danas napokon 99 postotaka židovskoga naroda živi još u galutu i imade svoje velike potrebe i zadaće i ovde, a ne samo oko izgradnje narodne domaje u Palestini. Treba razlikovati sjajni patos ideoloških paučina od grubog sarkazma masivne stvarnosti.

XIX.

Uzimam si slobodu, da u vezi s time donekle raščistim jedno posve lično, no ipak i principijelno važno pitanje. Meni je sa više strana — i to inače prilično merodavnih — bilo predbačeno, da je moja predletska i posletska kritika bilo odveć negativna i pesimistična, da se na takovoj kritici ne da izgraditi program, da se vidi, »da sam dete intelektualne i asimilirane sredine« i konačno i to, da uopće nisam cionista, nego da destruktivno delujem u našoj omladini. Nažalost mi nije dana

mogućnost, da dosada odgovorim na te napadaje. Zato ću to sada učiniti.

Zanimljivo je to, da su svi moji oponenti priznali, da su moji izvodi inače posve tačni i istiniti. Neki su dapače izdavali cirkulare i slično, koji su bili sastavljeni baš u smislu moje kritike i mojih programskih smernica. Protuslovlje leži dakle očito na njihovoj strani.

Ja nisam hteo ništa drugo, nego da kritikujem pogreške u našim metodama i načelima i da dadem racionalnu nadopunu — ne reformu — našeg prvobitnog programa. Cilj moje kritike bio je samo taj, da upozorim na neke neumitne životne istine, koje su našim životom uvek upravljale, samo ih nismo bili dovoljno uzeli u obzir.

Svakomu je moglo biti jasno, da se tu ne radi o nekom decioniziranju ili što više anticioniziranju Saveza, nego o razumnim korekcijama dotadanih pogrešaka i propusta. Nije bilo ni govora o nekom novom programu, o nekom tobožnjem obaranju dosadanih stegova i svetinja. Zagovarao sam samo uskladjenje ciljeva sa mogućnostima, harmonizovanje parola sa diktatom zbiljnosti. Borio sam se protiv lažnog i jalovog romanticizma fraza, a za spoznaju jednostavnih istina.

XX.

Nemojte zaboraviti, da ja nikada nisam upotrebio reč: galuto-centrizam. Cionizam hoće izgradnju Palestine. U toliko dakle mora biti palestino-centričan. S. Ž. O. U. je cionistički Savez. Dakle palestino-centričan. Ali je on i jedini savez židovske omladine kod nas. Prema tomu mora voditi računa i o židovskim i omladinskim brigama uopće, čak i onima, koje nemaju ništa sa cionizmom. Samo to je ono, što sam hteo akcentirati u svojim člancima i govorima. A to je potpuno morao priznati i Cvi Rothmüller, dok je mogao izdati i potpisati cirkular (od 1. VIII. 1926.) u kojem dolazi do ovih programatskih zaključaka (evo ih doslovno):

- »1. Da nam je svima ciljem rad za Palestinu;
2. Da svi hoćemo razvijanje jugoslavenskog židovstva, dajući mu snage da tu, u ovoj sredini, živi dostojnim židovskim životom, vezujući ga sa životnim uvetima ove okoline;
3. Da smo mladi ljudi, pa hoćemo da energiju svoju trošimo za progres, za napredak i boljitak celoga čovečanstva spremajući se za kulturno, moralno i socijalno delovanje ma na koji pedalj zemlje stala naša noga.«

A jesam li ja nešto drugo zagovarao pre i posle ovog Cvijevog proglašenja?! Ovi su zaključci skoro doslovno isti, do kojih sam i ja došao. Čemu je dakle bila potrebna ona bezraz-

ložna ratobornost nekih ljudi protiv mene?! Taj alarm je bio posve suvišan. I smešan.

XXI.

Poznato je, da sam svojim držanjem i radom i pre i posle svega ovoga dovoljno dokumentirao svoje cionističko uverenje. Ja sa puno simpatije i poštovanja promatram nastojanje nekih grupa i pojedinaca, da provedu doista odgoj za Hebrejsku Radnu Palestinu. Ali sam uvideo, da je to za većinu savezne omladine nemoguće, pa sam — medju ostalima — zato pošao da tražim nove puteve, imajući pred očima korist pokreta, omladine i Saveza, a uz to granice mogućnosti i celishodnosti.

Ne treba trpeti laži, pa makar one nosile elegantnu etiketu: »pia fraus«. I ne mogu verovati u to propovedanje poslednjih konzekvenca cionizma (odgoj za Hebrejsku Radnu Palestinu, hahšara i odlazak u Erec na halucijat), kad to čujem od samih takovih ljudi, koji baš sami ne provode i ne misle provoditi te zaključke na samomu sebi.

Zato nema smisla to patetično gestikuliranje sa tom tobožnjom stopostotnosti. Na tu patentiranu stopostotnost, na tu tobože jedinu dobronamernost kod nas doista niko nema prava. To pravo bi se trebalo prvo č i n o m dokazati. A dotle je bolje, da se svi složimo na u m e r e n o j, razboritoj i širokogrudnoj osnovi židovske aktivnosti. U sintezi pravoga rada ćemo se svi moći složiti, jer će svako naći svoje polje delatnosti, dok nas intranzigentnost, cepidlačarenje i uskogrudnost može samo sve više udaljiti jedne od drugih.

Ne treba previše natezati principe ni sa koje strane. Mi smo dosta slabi, a u liberalnom sporazumevanju leži snaga i sloboda za sve nas. Sve je to pitanje dobre volje. A ja verujem, da je u našim redovima svako imade. Vinkovačko savezno veće treba sve ove dobre volje da izvede na dobar put.

Otto Zentner: „Lo ze hadereh“.

Koga danas još zanimaju kulturni problemi? Tko piše o hahšari? Tko pita za hebraizaciju, za odgoj, za djecu? Tko danas govori o palestinocentrizmu? Samo neinformirani, nesavremeni, neinteresantni ljudi. Važno i »goruće« je jedino pitanje međusobnog odnosa sefardske omladine, Ahduta i ostale omladine. To je i dovelo do ovako zdravih rezultata: Imamo tri omladine, a nemamo ni jedne. Imamo tri voda, a nemamo ni jednog. Troje se natežu, tko je bolji, a ne valja ni jedan.

Iza propasti prve židovske republike Šaloma Alehema, naš je omladinski pokret, kakav je danas, druga takova republika. Mala šačica ljudi i svaka ima nešto svoje, posebno. Jedni svoj posebni mentalitet, drugi svoje posebno omladinstvo, treći svoje posebne rezolucije, i tako svako stvara svoju posebnu stranku, svoj posebni savez. A cionizam? Taj neka za volju ovih posebnih težnji ugine? Zar su važnije ove posebne težnje od onoga, što nam je svima zajedničko? Težnja za ostvarenjem novog židovskog života u židovskoj Palestini, koju treba našim radom osvojiti, nije li to naša zajednička najviša težnja, nije li to dovoljna platforma, na kojoj se može i mora zajednički raditi? Ne suradnja! Radnja se traži. Suradnja je polovica rada, a mi trebamo cijelog čovjeka i cio njegov rad. Cionizam danas traži potpuni rad i brzi rad, i stoga je sve, što nas u tome priječi, neuporedivo manje važno od velike zadaće: raditi. Treba da budemo tako jaki — ili tako slabi, — svejedno kako ćemo to postići, ali nam to naše započeto djelo danas bezuvjetno nalaže, — da uzmognemo sve drugo, u sebi i izvan nas, svladati, prebroditi. Jer lijepo je sve to: i omladinstvo i posebni mentalitet i rezolucije, ali će nas vrijeme preteći i ništa nam ne će ostaviti.

Izvanredno savezno vijeće u Vinkovcima ilustrirat će najbolje današnje stanje. O neinteresantnim stvarima (hahšara, kultura, odgoj, hebraizacija), o pitanjima apsolutne i objektivne važnosti po cionizam malo će se govoriti, naprotiv će cijelo vijeće ispuniti interno-politička natezanja. U svrhu rješavanja tih interno-političkih pitanja je vijeće uostalom i sazvano. Moja je tek želja, da se te stvari konačno riješe i likvidiraju, jer nije savjesno produžiti današnje stanje. Danas, kada tražimo potporu svih Židova, i necionista, smijemo li se mi, šačica cionističke omladine, cijepati? Dok se ovako cijepamo i natežemo, ljudi sve više nestaju i gube se iz našeg pokreta. Umjesto da novim ljudima osvježimo, ojačamo pokret, mi i ovo malo omladine, što je imademo, gubimo i vučemo na razne strane.

Zadaća je svih savjesnih ljudi, da tome što prije učine kraj.

Naši su pogledi upereni u isti, zajednički cilj. Putevima, kojima danas hodamo, nikad ga dostići ne ćemo. Put, kojim se do njega dolazi, težak je i samo zajednički, rukom u ruku, moći ćemo ga prevaliti. Svaki pojedinac, svaka grupa treba da se podredi velikoj zajedničkoj zadaći. Samo tako može da bude korisna čestica zajednice, pokreta. I samo tako moći ćemo svi skupa da budemo od koristi sebi i svom narodu.

Kaže se, da su Židovi ljudi nesložni, ali da se u zadnji čas, kada je propast neminovna, znadu uvijek složiti i spasti. Prvo smo dokazali. Vrijeme je, da i drugo dokažemo, jer je zadnji čas već tu. Blizu je čas propasti!

Ima jedan jedini način, kojim mogu svi dijelovi naše omladine dokazati svoj cionizam. To je ujedinjeni, zajednički rad svih dijelova omladine!

Jakov Maestro: Naša najhitnija zadaća.

Ne čudi me današnja kriza jevrejskog omladinskog pokreta u Jugoslaviji. Prije bih se divio činjenici, da je pokret jak, da je mogao izdržati tolike bure i da se razvio kroz ovo osam godina, otkako su mu položeni prvi temelji. Grafčka krivulja, koja bi prikazivala naš omladinski pokret, pokazala bi uspone i spuste, mjestimice bi bila tanja ili deblja, pokazala bi život jevrejske omladine. Mijenjali smo često puteve, načine rada, programe, — ali su srž i cilj ostali isti. Zaista, imade u naše omladine i volje i snage, dok se još rve sa sobom i dok se još bori protiv mnogih poteškoća.

U časovima kad sumnjam u našu omladinu, kad je moja vjera u nju uzdrmana, tada se zamislim u razvoj S.Ž.O.U.-a od početka do danas. Tad nalazim, da je taj Savez imao uspjeha, makar i ne zaslužilo ime omladinskoga pokreta sve ono, što smo mi tim imenom označivali. Taj je Savez ipak i duševno i u jevrejskom pravcu oplodio i obogatio bar jedan dio te omladine. To je uspjeh, koji se ne smije podcijeniti.

Postoji kriza omladinskoga pokreta, iako se ta kriza više o sjećaju, a teže ju je formulirati. Mnogo ranije je ta kriza zahvatila omladinu drugih zemalja. Primjećuje se i kod drugih naroda. (Tko bi mogao uporediti srpsku omladinu iz godina 1913. i 1914. sa današnjom?!). Krizu proživljavaju i ostali duhovni pokreti, pa i sam cionistički. Dabome da vanjske prilike i faktori mogu uspješno utjecati na razvitak jednoga po-

kreta, kao što mu mogu i podrezati krila. U nas je mnogo doprinijela krizi naša rasparčanost prema ambijentu i sredinama, i naša raštrkanost u većim i manjim gradovima.

Pomatrali današnji položaj omladinskog Saveza ma s kojeg stajališta, priznaćemo, da imade nezdravih pojava, koje zabrinjuju. Težnja za separisanjem i pomanjkanje discipline u nekih grupa mora se osuditi. Nedavno su istupila dva sefardska udruženja iz Saveza: Esperanca iz Zagreba i Sarajevska Jevrejska omladina. I bez obzira na to, da izjava jednog člana privremenoga vodstva ne može biti obvezatna za Savez, nije se smjela povući i zadnja konzekvenca. U sklopu jedinstvenoga Omladinskoga Saveza trebale su grupe naći mogućnost suradnje. Upravo sefardske grupe nisu smjele istupiti iz Saveza, već su trebale u njemu da razviju svoju aktivnost, da od svoga jevrejskoga kapitala daju ostaloj omladini. I bilo je smjelo staviti ruku na tu zgradu, koja je trebala biti zajednička cijeloj omladini. Ali nije umjesno već sada praviti prognoze. Nadati se je, da će se obje grupe naći, idući raznim putevima na istom cilju i da će u plemenitom natjecanju razviti maksimum svojih energija. »Kinat sofrim tarbe hohma«.

Prije dvije godine je S. Ž. O. U. brojio 2000 članova, broj, koji je morao imponovati i držali smo, da je organizatorno postignuta kulminacija. Međutim nutarnja snaga Saveza nije bila u omjeru sa brojem članova. Već su se ondaj pojavili znaci malaksalosti. Zato neka prva i najpreča zadaća novoga saveznoga vodstva bude unutar nje jačanje Saveza jačanjem svakoga omladinskoga udruženja. Neka svako udruženje odbaci one, koji su balast i kočje njegov razvitak. Držim, kad bi broj članova mnogih udruženja bio manji, te kad bi koje udruženje i likvidiralo, ne bi time Savez ništa izgubio. U tim užim krugovima, gdje bi članstvo pokazalo bar donekle interesa, lakše bi se radilo i provelo cioniziranje omladine.

Cijeli naš program od osječkoga sleta ovamo bazira na krivoj pretpostavci: da je omladina cionistički dovoljno vaspitana. To ne stoji. Omladina treba još mnogo da se odgaja, treba da idejno produbi svoj cionizam, treba da si prisvaja jevrejske vrednote. Stvar je vodstva i pojedinih udruženja, kako će se to najlakše i najuspješnije provoditi. Samo ovako odgojenoj omladini moći će cionizam biti svjetozriježenjem. Ne brojčano jaki Omladinski Savez, već idejno snažna omladina biće kadra, da jača rasklimane redove jugoslavenskoga cionizma uopće. A to nužno trebamo!

Čiča Gross: K situaciji.

Od sarajevskog saveznog vijeća nijesam sudjelovao u t. zv. saveznoj politici. Ne ću time da kažem, da mi baš zato pripada neko osobito pravo da tobože rekнем koju »objektivnu« riječ o toj politici i o svemu što se nagomilava oko nje. Tek možda ću ipak par distans, ne pazeći na pojedinosti (na t. zv. »sitnice«), lakše da uhvatim obrise zbivanja u našoj omladinskoj sredini pa da ih obilježim. Nije mi dakle do toga, da dadnem sliku naše omladinske cionističke sredine, nego tek da obilježim njene obrise.

U Jugoslaviji postojao je iks godina »Savez Židovskih Omladinskih Udruženja«, koji je trebao da svim mogućim i nemogućim sredstvima budi, organizuje i drži na okupu svu cionističku omladinu u zemlji. Međutim se je omladina razvijala i počele su da izbijaju nijanse: ideologijski, organizatorno, životno i još drugojačije. Koliko se sjećam unatrag bila su najvažnija savezna pitanja: Hitahdut, Makabi, Ahdut hacofim, Sefardska omladina. Pitanje Hitahduta riješilo se tako, da se je reklo, da se svaki savezni član može lično opredijeliti kako ga je volja, a Savez kao takav ne učestvuje u politici. Međutim pitanje nije postalo ni ozbiljno ni opasno, jer je »Hitahdut« bio manje—više tek šlagvort šačice »hitahdutovaca«, a da nije gotovo nikakovu akciju proizveo u našem životu. Pitanje Makabija nije ni ozbiljnije ni opasnije od prvog, hitahdutovskog, a u suštini mu je i sasvim nalik. »Malo vike ni za što«! Ahdut hacofim i Sefardska omladina aktuelnija su pitanja pa ću ih malo opširnije promotriti.

Ahdut hacofim, otkad je nastao pa do danas, jedno je od važnih saveznih pitanja. Savez se od početka postavio na stajalište, da su cofim »savezni ljudi« i da u tom smislu imaju da rade i opstoje. A cofim su naprotiv uporno zadržali svoje prvotno i protivno stajalište: da tvore svoju, posebnu zajednicu, koja ne će da zbog nekakvog Saveza probije svoje redove. Pokušavalo se svim »političkim« metodama, od interteritorijalnog udruženja do savezne jezgre — no Ahdut je uporno ostao onaj isti, brinuo se samo za ahdutsku politiku. Savez je u Osijeku doslovce prihvatio ahdutski program (u formi osječkih rezolucija), stavio je Ahdut na čelo Savezu, no — Ahdut se nije smeo. Kraj svega toga Savez još nije prestao da pokušava različite trikove, metode, taktike i kako se to sve zove, da Ahdut ulovi u saveznu mrežu.

Sefardska Omladina posebna je pojava, najzamašnija od svih dosadanih, bar po opsegu. Sefardska omladina tvrdi, da se evoluiše. Nadalje tvrdi, da postoje različite razlike između nje i aškenaske omladine. Zbog svega toga hoće ta omladina,

da se naročito organizira. U slučaju ove omladine Savez je nastojao da upotrijebi sva raspoloživa sredstva, da je uvjeri kako nije potrebno zbog mentalnih razlika i jer jedni u molitvi kažu »boruh«, a drugi »baruh« stvarati posebne organizacije. Ako su ciljevi doista isti, onda nijesu razlike tolike (ukoliko i postoje) da ne bi moguće bilo poći istim putem. Sefardska je omladina međutim zastupala drugo stajalište i dokumentovala je to svojim istupom iz Saveza.

Pokreti ili strujanja u kojem pokretu veoma su suptilne pojave i katkada ih veoma teško dokučujemo. To su elementarne pojave gotovo kao što su zvijezde, sunce, grmljavina. To su činjenice i mi ne možemo da ih stvarno promijenimo — kao što ne može na njih mnogo ni da utječemo, jer smo izvan njih i izvan njihova dohvata. Takova je činjenica Ahdut hacofim. Takova je činjenica sefardska omladina. Džaba je tu svako rezoniranje. Imadu li pravo? Nemaju? — Postoje, a to je najodlučniji faktor u trezvenom računu. I cofim i sefardska omladina tvrde, da ima nekih posebnih uslova zbog kojih njihova posebna organizacija mora da postoji. To su činjenice i konačno je mislim došao čas, da se počne sa činjenicama računati kao sa ozbiljnim veličinama, koje bezuvjetno ulaze u račun.

Osim svega toga mora napokon da se ukaže na čudnu pojavu: već tri godine Savez troši uludo svoje energije na »visoku politiku«. Dvije godine se natezalo »ahdutsko pitanje«, godinu dana »sefardsko pitanje«. Gluposti! Zar još nije došao čas kad će da se odlučno uhvati za šiju »savezno pitanje«!? Mudri savezni političari toliko su se intenzivno bacili na tu prokletu politiku, da su kraj nje zacijelo zaboravili zbog koga politiziraju, zaboravili su na sâm Savez! Ako kod nas među cionističkom omladinom još ima haosa, onda su tome krivi savezni političari, jer nijesu dopustili da se iskristalizira ono, što se po prirodnoj nuždi moralo iskristalizirati i ispoljiti — život. Čas je kad treba da se konačno u koš baci sva politika i kad treba čilo i krepko zahvatiti u rad!

Ne ulazim u diskusiju ideologijâ. Jer ideologije manjeviše nema ni u Savezu, ni u Ahdutu, ni u sefarada. Sve te nijanse uglavnom su psihološke, životne i neracionalne. Pa onda i nije zadaća ovoga članka, da pretresa ideologijski dio toga kompleksa pitanja. A s praktične strane pitanja jasno mi je, da se moramo pomiriti sa posebnim organizacijama S.Ž.O.U., Ahdut hacofim (premda je formalno članom Saveza) i Sefardska Omladina. To su tri organizacije, od kojih svaka danas ide svojim putem, a navodno idu sve tri k istome cilju. Taj momenat, da sve tri idu k istome cilju dovoljan je razlog, da razmislimo o načinu suradnje tih triju omladinskih organizacija (ev. još i Makabi—Okruga?).

Te tri organizacije zamišljam si kao tri kruga, koji se sijeku. Onaj sferni trokut, koji je nastao time, da su se krugovi presjekli, predstavlja nam zajedničku interesnu sferu (ideologija je očito sporedno pitanje!) tih triju organizacija. Na temelju te zajedničke interesne sfere treba izgraditi pozitivne odnose tih organizacija. Tehničko rješenje pitanja može da bude različito. Ne znam kakovo bih preporučio. Može na pr. da se u prvi mah ostavi svim trima, da idu slobodno svojim putevima bez ikakove vrhovne kontrole ili inicijative. Može da se upriliči sastanak predstavnika tih organizacija pa neka se izrade i prihvate konvencije o međusobnom odnosu. Konačno može da se stvori neki centralni biro ili takošta, u kom bi stalno bile zastupane sve tri organizacije, pa bi im ovaj biro bio najviši, zajednički forum. Napokon ima još jedna mogućnost — Savez pretvoriti u mantlorganizaciju. Stvar je odgovornih faktora da pronađu podesan način suradnje svih tih organizacija, koja je dabome danas potrebnija nego ikada.

Dnevice molim sudbinu neka već unese red u taj naš kaos! Do bijesa! Treba već jednom prestati s organizatornim pitanjima, koja danas dominiraju. Samo usijane lubanje iskonstruirale su iz tih pitanja »goleme i goruće probleme«. Treba mladenačkom lakoćom riješiti ta gore nabačena pitanja, jer nama se stavljaju daleko veće zadaće, a to su odgojne. Nastavimo li sa odgojom kao do sada, držim da za pet godina i ne će više da bude organizatornih pitanja, a kamoli drugih, dubljih. Uvijek govorimo, da će najveći dio naše omladine ostati u galutu, pa kad je tako, onda za nas nema većih zadaća, nego kulturno-odgojnih. Mi, koji ćemo uvijek ostati na periferiji židovskoga života moramo daleko više da upremo sve svoje duhovne snage, kako bismo što bliže osjetili dah duha, koji se razlijeva sa Cijona. Jer bez tog duha sa Cijona nama nema opstanka!

Ovih se dana sastaje savezna omladina u Vinkovcima, cofim u Zagrebu, a sefardska omladina polazi na agitaciju po svojim sefardskim krajevima. Neka svi ti razmisle o svojim putevima. Neka se sjete banalne priče o prutovima i o snopovima. Neka se sjete i jedni i drugi i treći, da su cioniste. Neka se sjete gorke zbilje. I neka konačno, pored svih nijansa, nađu zajednički put u cionističkom djelu!

Menahem John: Marginalija iz moga zapećka.

Mnogo smo već pisali o sebi. I ostajali nepošteni. Kao da nam se stvar izrodila u artizam. U bespuću sirotnih sredina pustismo, da nas ovake, olovne i tupe nosi struja neke židovske renesanse.

Do danas ostasmo — izuzevši jedan omanji broj pojedina — dužni obračun samome sebi. Gdje smo, šta smo i kako ćemo. Zašto i čemu?

Naš pokušaj radikalizovanja svršio se donkihotski, i ako je bio iskren kao reakcija poštenih predvodiča. Pa rekosmo, da se vratimo na stare staze. Samo što ni staze nemamo, van, ako hoćete, nekoliko u meko tlo ugaženih stopa onih, što odmakoše pred nama. A treba nam puteva, utrlih našim energijama.

Obračunajmo s nama; dokraja. Jer ćemo danas ili sutra završiti u filistarskom kimanju glavom ili frknuti u smjeru tangente. Nije prvi puta, da se ovo kaže. Ali je vrijeme da se i učini.

Govorimo li o idealizmima — gdje su nam? Govorimo li o nuždi — pa šta radimo? Govorimo li o sebi — gdje li nam je iskrena ispovijest?

U tiho zimsko predvečerje kopkam u intimnostima svoje nutrašnjice i poređujem. I sve mi ispada neizgrađeno. U ozbiljnim stvarima harlekinada je bljutava. Grdim sebe i druge i žalim. A čežnja bi da se uzvinjava u čistine golemih visova i u vihor snažnih okretaja. A udarcima krvi kao da odzvanja skućena želja za velikim gestom.

Poput otrova siječe mozgom od časa u čas spominjanje ogavluka naših sitničavosti i balkanezerstva; i sve ispunja gorčinom ovaj moj židovski bitak. Naviru slike iz povijesti jevrejstva. Liče današnjima. Gadne, nečasne — za neke nehotični uzori, a za druge opomena.

I u toj magli dvostruko žudim za čistim zrakom. Kao da je teško doći do njega. A moraš sam da si pomogneš. Tako tražim konzekvence svega. Osjećam da nijesu u sredini, nego na polovima; ili na lijevom ili na desnom: u čistinama —

*

* *

Ne ide bez oslonaca. I inicijativa niče iz nekih predfaktora. Kružeci okom sve naokolo, tražeći svijetla vrata zastajem s osjećajem dragosti i punoga respektovanja kod onih naših u Erecu. Što li se ne napričismo o farmi zbog agitacije i

neke novinarske tačnosti. A ostadosmo pored svega daleko od njih. Ideološke skrupule — Bože sveti — što li su sićušne pred onom punom predanošću nekolicine, golemim zahvatom srca svakoga pojedinca od njih. Kad čitam njihova pisma — ma i fragmente — dobivam više nego od ma kakih rasprava i literarnih crtica. Nego zbog bogatoga životnoga fluida. I po ovome mi Palestina biva bliskom i volim je dvostruko.

Odavle mi dovejava čista struja svježine i zanosa i daje mi zadovoljstvo, podražava timbar moje čeznutljivosti. Evo odlučnih, dragih podražaja. Treba prajemljivosti za njih; a ta se može razviti uzgojem.

*
*   *
*

Nakon vraške bure s mnogo grmljavine eto se »situacija« smirila! Ostavila nas lijepa četa prijatelja agilnih i žustrih, jer prosto ne mogosmo da poskakujemo u istome kolu. I ne radi se na kraju o drugome, nego o vrludanju na svoj način, bilo zbog različitih dispozicija ili rad nekih sporednosti.

Trebalo je raskinuti već u Sarajevu. Ne radi sefardskoga pokreta. Nego radi bljutavosti čitave atmosfere sumnjičenja, pogađanja i pozerstva. Bilo bi časnije. Ovako se stvar raskinula konačno nakon dugoga natezanja u Zagrebu.

Razlika u načelnom poimanju židovskih problema ima doduše, samo je teškoća već od početka bila u tome, što debateri sa sefardske strane nijesu bili sređeni u iznošenju svojih principijelnih nazora. Uzmakli su dublje u galut, jer da ga ne valja ignorisati zbog njegove veoma vjerojatne dalje dugotrajnosti, a neki su u stvari Palestine govorili mnogošta, što je za nas baš naopako. Ali sve to nije tako strašno. Idejna diferenciranost oko jednoga cilja posljedak je dubljega života.

Nego — nadjačao je i opravdano pobijedio momenat nekog psihičkog komešanja, u kome se jasno očitovao otklon jednoga dijela prijatelja sefarada od Omladinskoga Saveza. Savez je taj stvar srca. Ne može se dugo raditi i vući iz jednostavnih disciplinskih razloga. Ljudi, koji su se kroz ovo nekoliko godina zalagali toliko za Savez, bili su mu odani svojom osjećajnošću. A psihički sarajevska je opozicija očitovala svoje antipatije prema Savezu, društvu za import i presađivanje njemačkih metoda. Nju je srce sklonulo u orijentacije, koje nisu vezane uz Savez Žid. Omlad. Udruženja. A »njemačke metode« nijesu tada zaista bile presudne. Jer te k nama donesene metode baš su toliko i engleske i ruske. Sistemi dakako ukočuju, ali bez neke određenosti u radu i sustavnosti u odgoji nema pokreta, koji bi bio više nego sporadično uzbibavanje. A u nas se i onako mnogošta, gotovo sve razvodnilo i bilo veoma elastično. Rekoše po koji, da je ovaj zagrebački, hrvat-

sko-slavonski cionizam sasvim onaj njemački i nije za sve nas u Jugoslaviji. Ovdje se griješka u opažanju potkrala odatle, što je 99 procenata knjiga sa židovskoga i cionističkoga područja, koje u nas cirkulišu, pisano ili štampano na njemačkom jeziku.

Ne može se dakako osporiti, da su jedni za liberalniji cionizam drugi za radikalniji, da jedni ne polažu važnost na ideološku izgradnju svoga stava, a da drugi troše na ovo mnogo energija. Oko toga se i vrte te priče o izvorima našega cionizma.

Dakle se rastadosmo. Hoće li biti blagoslovno — ako uopće bude odlučnih konzekvenca? Ne smijemo da upadnemo u griješku da se suvišnim tretiranjem pitanja o odvajanju jednoga dijela prijatelja odalečimo od stalnih zadataka cionističke omladine, koja ima da prije svega izgrađuje sebe u organizacionim okvirima, u kojima se skupila. Imamo da nastavimo put. Pođimo s ovim snagama našim kao što je i Jerubaal pošao po višemu pozvanju, ma da se čudio, što mu je ovako neznatnu usud naredio, da poradi za veće stvari. Valja još premnogo da se radi.

*

* *

Bila Hanuka. I udijeliše darove sirotinji. Dozvali u svečane dvorane staro i mlado i stali da im drže govore praveći golemu paradu svoga milosrđa. U onoga, koji načelno nikome ništa ne daje, zasigurno ima manje cinizma nego u ljudi što su od — vele »filantropizma«, što znači prijateljstva prema čovjeku — učinili šteknperd svoje slave i sujete. Nesamo da ljevica mora da zna, koliko je kilograma virfluckera i debelih čarapa po 10 dinara, flanelnoga rublja i odjevnih antikviteta dala desnica, valja ovo putpunoma da zna i nožni palac bližnjega tvojega.

Sirotna majčica, što potresuje glavom od bolesnih nerava, jer se jadona napatila i ostala sama samcata, ma da je porodila mnogo zdrave djece, sva ponizna i nesabrana pozdravlja sa ljubim ruke (ta i skute će poljubiti) onu iscifranu djevojčicu još nakićenije majke sa 14 soba, koja joj je pružila svježanj darova u ruke. Pola sata sjedila je u okrugu drugih obdarenika, posjednuta tude kao izložbeni predmet slave i velikodušnosti milostive predsjednice i uvaženih dama u odboru. I ošinuta životom, starica, što se svakoga jutra i svake večeri hvata sidura i koja se nekoć napričala djeci dragih židovskih priča, mora sada da sluša govor, veliki svečani govor o očuvanju židovstva. Časna gospođa, što će, kad dođe Nikolinje, nasuti kilogram slatkiša u čizmicu svoga djeteta, priča o židovskoj svijesti. Došlo u modu. Man muss mithalten.

Onda odlaze starice radosne, što će, eto je zima, moći da obuku toplo ruho, a sve uz žaobu i proklinjanje udesa, što njih nije umio ili htio da stavi za onaj sto, sa koga se pruža darežljiva ruka, — pa da bi uloge bile izmijenjene.

Izmijenjene uloge — za ukočene mozgove i srca sa čokoladnom glasurom to je nepojmljiva hipoteza.

Djecu, dakako, i nju skupiše, da joj ubiju ponos u klicu. Neka vidi svijet kako vas, mila naša uzdanico, djeco jevrejska, daruju naše plemenite gospode. Našto da pošlju dar roditeljima, a da nitko o tome ne sazna. Zašto da vam se ne usiječe duboko u dušu svečana slika, čovječtvom prodahnuta atmosfera, kad ruka s briljantnim prstenom pruža svežanj darova?!

Bana'nog li rezonovanja o iscijedenoj temi.

Ali se čovjek buni, što ga blati protežirano filistarstvo. Streso bi to blato sa sebe, ali ga pritegnuše čvrstim vezom, pa ne može da zamahne. Ostario je dok je spoznao, što valja stresti.

Treba u mladosti kidati prve vezove, što ubijaju gordost. U zamahu revolta uspravne mladosti valja podučiti naduvene i jadne te filantropce, da budu pošteniji. Neka im jednom kaže netko — šta je to čovjek i čovječstvo.

Joško Rosenberg: Naši problemi.

I opet stojimo pred jednim saveznim vijećem. Savezna su vijeća forumi, na kojima treba da se rješavaju savezna pitanja. A u našem Savezu ima mnogo toga da se riješi i razbistri. Mnoštvo neriješenih i krivo riješenih problema čeka na rješenje, pa treba da se o njima malo porazgovorimo. Ne ću da kritiziram ovdje ničije ideologije ni metode. Hoću samo da nabacim nekoliko fakata i da ponukam na razmišljanje one, koje još interesiraju savezni problemi.

Prije svega da konstatujemo jednu činjenicu: naš se Savez danas sastoji od omladine, koja u svojoj masi nije cionistički odgojena i kojoj je cionizam zapravo nepoznat i tuđ. Omladina je posve nesvjesno i pod utjecajem svojih vodja vršila prigodne cionističke dužnosti, a vršila ih je samo dotle, dok je stajala pod njihovim neposrednim utjecajem. Jednom riječi: naš se Savez sastoji iz potpuno neodgojene i neosvještene mase omladine, koja bi se, da izgubi jednoga dana svoje vodstvo, razletila na sve strane. A sada da predjemo na ispit-

vanje i istraživanje uzroka i čimbenika, koji su doveli do toga stanja! Pogledamo li malo unatrag sve tamo do početka našega Saveza i promotrimo li cijeli tok razvitka naše omladine, konstovrat ćemo, da se je naš cionizam prvih dana sastojao u oduševljenom, ali nesistematskom radu. Djelovanje omladine bilo je upereno na sve strane i na sva područja, no nigdje nije išlo do dna, pa je zato to djelovanje stvorilo na svim područjima samo početke. Ispravno bi bilo od naših vođa, da su spoznali osobite prilike u kojima ta naša omladina živi, da su je oprezno upravljali na svim područjima naprijed, pa da se je tako stvorilo od nerealnog i manjkavog cionističkog rada realni i sistematski, koji bi donio željenih rezultata. No kako smo mi ovdje s našim cionizmom počeli u vrijeme, kada je on u drugim zemljama već bio podmakao, nije čudo da smo u vrijeme kada je drugdje započela era realnog cion. rada upravo plovili bespućem cionističke krasnorječitosti. A onda najednom opažamo nagli preokret. Vođi omladine naprosto su proglasili svršetak oduševljenog i nerealnog cionizma i početak realnog rada. Zatvarajući oči pred činjenicom da prvo cionističko oduševljenje nije još dospjelo da stvori podlogu za realni sistematski rad, nemilosrdno su servirali omladini neke nove ideologije i probleme, a sve to bilo je omladini tuđe i neprimjereno. Vođi se nijesu znali i htjeli da prilagode omladini i njenim potrebama, pa je tako nastao između vođa i vođenika ogroman razmak, koji je bio uzrokom, da je mnogi postupak vođa bio neispravan i da su mnoge metode bile za potrebe omladine neupotrebive. Što je dalje pokret napredovao, sve je više slabio kontakt između vođa i vođenika. Propovjednici »realnog i trezvenog cionizma« zaboravili su da imaju pred sobom cionistički potpuno neodgojenu omladinu i bacili su se svom energijom na »realne poslove«, a odgoj su prepustili samoj omladini, zadovoljavajući se, da od vremena na vrijeme ubace u omladinu po koju kriaticu ili da stvore kakvu novu frazu. Zaboravili su naši vođi, da Palestinu ne može izgraditi ova generacija, nego da će trebati i slijedeća generacija, da se to djelo dovrši. Zaboravili su, da i za sakupljanje darova i za pražnjenje škrabica treba cionističke svijesti.

Sve su to smetnuli naši vođi s uma, pa zato na njima leži krivica, da mi danas iza osam godina cionističkog rada imademo kao rezultat jednu posve cionistički neodgojenu i neorijentiranu omladinu. Naš se Savez pretvorio u gomilu ljudi, koji zajedno sačinjavaju slučajnu zajednicu, čiji je postanak i opstanak vezan o slučajne prilike i čiji su članovi povezani među sobom najrazličitijim sporednim interesima. Masa omladine nije svoje vođe slijedila iz uvjerenja, da je cilj za koji se bori ispravan, nego jer je slučajnim stjecajem prilika došla pod njihovo vodstvo i jer momentano nema jače lično-

sti, koja bi je povelala k svome cilju, ma bio i posve oprečan cionističkom. Odlučna bijaše ličnost vođe, a ne stvar borbe!

I tako se je Savez postepeno pretvarao u mehanizam sa sve manjim i manjim zadaćama i mogućnostima. Od stvaranja i odgajanja haluca i svijesnih cionista došlo se do stvaranja ispražnjivača škrabica i prodavača kalendara. Pa i ove zadaće vršila je ta masa ne iz svog cionističkog uvjerenja, nego radi momentanog autoriteta svojih vođa. Ne smije se zaboraviti, da će od današnjeg omladinca biti sutra odrasao čovjek, pa ako mu se danas ne da potpuni i temeljiti cionistički odgoj, bit će on čim izadje izvan sugestivne moći svojih omladinskih vođa, za cionizam potpuno izgubljen. Samo potpuno odgojena i izgrađena cionistička generacija, kojoj je cionizam postao životna potreba i u kojoj je on duboko ukorijenjen, moći će uvijek i u svako vrijeme savjesno i potpuno da izvršuje svoje cionističke zadaće i samo takvoj generaciji možemo vjerovati, da će moći ostvariti naše ideale. A zadaća je našeg omladinskog pokreta da stvori ovakovu generaciju. Zapuštajući odgojni rad i brigu za buduću našu generaciju i koncentrirajući sve naše snage na ostale sekundarne i današnje poslove, ne ćemo danas Palestini moći mnogo da pomognemo, a lišit ćemo je buduće cionističke generacije. Zadaća našega Saveza treba dakle, da je prije svega odgajanje omladine, a onda tek sve drugo!

Cilj je svake organizacije da skupi i ujedini sve energije svojih članova, kako bi upravivši ih na odredjenu točku, postigla onaj cilj, radi kojega je stvorena. No u tome nije sva naša zadaća, jer naš Savez nije obična organizacija. Naš cilj leži u budućnosti i mi ga sami danas ne možemo dostići. Imajući to na umu, naš Savez mora da se brine i za buduću generaciju.

Stanje Saveza, a s njim i stanje cionističkog omladinskog pokreta u Jugoslaviji je nadasve ozbiljno. Treba da imamo neprestano na umu, da samo onda, ako vodstvo Saveza uspije da uspostavi kontakt među pojedinim stanicama Saveza, da ih poveže zajedničkom idejom, da probudi u njima osjećaj odgovornosti prema zajednici, te da sistematskom odgojom stvori od njih svijesne cioniste, samo onda smijemo vjerovati u bolju budućnost našega Saveza.

Hans Fürst: Prigodom saveznoga vijeća.

Bez sumnje je jedno od najvažnijih i po svojim posljedicama najdalekosežnijih pitanja, s kojim će se ovo izvanredno zasjedanje da bavi — radi kojeg je upravo i sazvano — t. zv. sefardsko pitanje. Istupom sefardskog kluba »Esperance« i »Sarajevske jevrejske omladine« iz S.Ž.O.U. stupilo je to pitanje u akutni stadij. S. V. moraće da zauzme svoj stav, da odobri ili osudi držanje onih, kojima je savezno vijeće u Sarajevu dalo — direktno ili indirektno — mandat, da to pitanje uredi, i da eventualno — ne prihvativši gledašte današnjeg provizornog R. O.-a, nastoji uspostaviti u Savezu status quo. S obzirom na sve te mogućnosti, a s namjerom da ukažem na pravac, kojim bi se po mom mišljenju imala da kreće debata na S. V.-u, odlučio sam, da iznesem svoje poglede na današnje stanje.

Neposredni povod (razlozi su dakako mnogo dublji!) istupu spomenutih udruženja bila je odluka R. O.-a, da ne prizna »Propagandni odbor sefardske omladine za Jugoslaviju«. Po mojem najdubljem uvjerenju R. O. je u toj stvari potpuno korektno postupao. Nije se tu radilo samo o formalnoj nemogućnosti toga priznavanja, budući da bi to bilo u protimbi sa zaključcima S. V., — pronašao bi se već način, da se ta formalna mogućnost ukloni — ali je mnogo važnije, da se tu radilo o jednoj stvarnoj nemogućnosti uslijed sukoba dvaju oprečnih nazora i shvatanja. K tome pridolazi još jedan važan faktor, koji je upravo onemogućio kompromis: pomanjkanje povjerenja. To se i suviše jasno vidilo na sarajevskom S. V.-u, a poslije u Zagrebu tokom dugih pregovaranja o sporazumu. Prigodom jedne takove sjednice, kad je sporazum već bio skoro gotov, sjetio se netko — bio je to slučajno jedan od »naših« — »a kako ćemo s novcem«. Uvjeren sam, da bi i radi najneznatnije stvari, koja je daleko od svake politike, moglo nastati »državno pitanje«, u slučaju, da to pitanje ne predviđa »protokol o sporazumu«. Sumnjam, bi li se ta »koalicija«, da se ostvarila, dugo održala. Kad smo u Sarajevu pozdravili strujanje među sefardskom omladinom, nismo to učinili možda iz kakove diplomatske taktike, kako to neki hoće da prikažu, nego jedino zato, jer smo bili, a to smo još i danas, čvrsto uvjereni o potrebi sefardskoga pokreta. Tada smo još vjerovali, da će sefardska omladina htjeti i znati dovesti u sklad svoje specijalne sefardske interese s našim zajedničkim i općim. U tom smo se izgleda prevarili. Tokom pregovaranja vidjeli smo, da se i u mnogim, pa i u osnovnim, cionističkim pitanjima ne slažemo. Mi na pr. priznajemo, da danas još postoje mentalne razlike između Sefarada i Aškenaza, uvjetovanih historijskim razvitkom, daleko smo od toga, da negiramo važnost očuvanja i gajenja naših zasebnih narodnih pozitivnih osobina

i vrednota, ali sa općeg, cionističkog stajališta smatramo štetnim, da se razlike, u koliko de facto postoje, naglašuju. Sefardski pokret kod nas, kao dio svjetskoga, smije da bude samo sredstvo, a nipošto cilj. To se doduše razumije samo po sebi, ali mi se još o tome nismo mogli potpuno uvjeriti. Iz svih ovih razloga i na temelju navedenih činjenica smatram, da je današnja situacija — onako iskristalizirana kako jeste — mnogo zdravija i prirodnija. Naš međusobni stav biće mnogo iskreniji i, uvjeren sam, prijateljskiji. Biće nam pružena mogućnost, da s drugim očima promatramo i kontrolišemo naš rad i da se razuvjerimo, ako smo možda prije stekli o njemu krivo mišljenje. Putevi su nam sada različiti: jedan traži kratice, a drugom se ne žuri baš tako, ali cilj nam je isti (tako barem tvrdimo) pa možda ćemo se još sastati na istom putu. Ne sumnjam, da će se naći područje, na kojem će biti ne samo potrebna nego i moguća zajednička saradnja.

Nove prilike stavljaju na novi R. O. teške i odgovorne zadaće. Više nego ikada dosada moraće se raditi na tome, da se učvrste naše jedinice i organizuju nove. Osobito ondje, gdje naši članovi budu primorani da napuste svoja dosadašnja udruženja. Lični kontakt Radnog Odbora s udruženjima mora biti naročito živahan, a zato mu treba budžetarno omogućiti što češća agitaciona putovanja. Tu potrebu ne smije se nipošto podcijeniti. Operacija je uspjela, i pacijent ne će umrijeti. Treba ga samo njegovati!

Menahem: Razgovor sa Feliksom Rosenblüthom.

Nedavno bio sam uhvatio zgodu, da o nekim važnijim pitanjima razgovoram s gosp. Feliksom Rosenblüthom, sadašnjim šefom odjela za organizaciju i propagandu london-skoga dijela Eksekutive Svjetske Cionističke Organizacije. Da tačnije kažem: htio sam da saznam što on, trijezan prototip pronicave sabranosti, misli o nekim stvarima i pojavama.

Razgovor naš tekao je nevezano, a iz nizova različitih konstatacija ovdje bih, vodeći naročito računa o svrsi ove sveske »Hanoara«, da reproduciram nekoliko sudova gosp. Rosenblütha o uzgoju omladine u pokretu i o pitanju »druge generacije« u Palestini.

Gosp. mi je Rosenblüth, dakako, po nekoliko puta naglasio golemu zamašnost uzgojnoga rada. A kad je govor za-

šao do specijalnosti g. je Rosenblüth istaknuo pitanje vodstva. Naopako je u jednom budilačkom pokretu čekati na inicijativu iz pojedinih stanica. Valja imati vazda na umu, da svi dijelovi nijesu jednako svijesni, da nijesu na jednakoj razini znanja ili općenite dispozicije za ulaženje u falangu odrešitoga, svijesnoga aktiviteta. Vodstvo mora da ima balansa u tome pogledu, valja da umije da primjeni metod, koji će biti najpodesniji. Nije novost, kad se kaže, da vodstvo ima da vodi — ali valja na to počesto misliti, da se ne bi smetnulo s uma. Medjutim: općenita načela ostat će lako u uzduhu, ne bude li sposobnih i spremnih ljudi, da ih se drže.

Za vodjenje pokreta, koji ima već neku historiju i dobrobrano tačno određene zadatke, treba ljude uzgajati. Sudbonosno je, što po gdje gdje nema u omladine pravoga kontakta s generacijom, što je pred njom. Zjalo, što se tude protegnulo, mora da se preskoči, a skokovi između dviju etapa nijesu zdravi. U ovakovim prilikama zlo je mladog čovjeka iz omladinskih redova prerano angažovati u taboru, u srčiku kojega nije još dopro gonjen svojim razvićem. Današnja mladež mora da dulje uči, no što je ranije omladina mogla ili, tačnije, trebala to da čini. Stvar se razvila, u punom je bivanju, pa treba savjesne postupnosti. Nagomilalo se toliko važnih detaljnosti manje više tehničke naravi, te je potrebna dobra ideološka sprema i nedotučena svježina, da suština ideje, rad koje se okupismo, ne bude pomućena ma ni vidiku slabijega oka.

Ne radi se, dakako, o pustom idejnom školovanju, nego o nutrašnjoj neposrednijoj odgoji. Mlad čovjek u svome traženju upire pogled u daljine budućnosti. Njegova je mašta rasplela sanje nad širim prostorima nego što ih može da zaokviri sadašnjica. Ali pogledi u te daljine i visine moraju jednom da dodju do određene svoje linije, gdje će koncentracija težnje skupiti energije vreloga htijenja: gdje će, ukratko, pojedinac moći da obogati ljudstvo svojim aktivitetom.

Našu, židovsku omladinu okuplja tako reći a priori ono, što je prošlost donijela. Pogled u budućnost zaći će u židovsku liniju, ako židovstvo bude uzmoglo da zaokupi osjećajnost gledaočevu. Logično umovanje ne dostaje. Čovjek je najpredaniji onoj stvari ili misli, koju voli. Treba umjeti ljubiti židovske pojave. Oni, u kojih ima te ljubavi, valja da je presadjuju u svoje drugove. Dublja neposrednost u odnošaju prema židovstvu zapravo i jest osnovica pozitivnoga stava, kad je riječ o rješavanju židovskoga pitanja. I na tome valja graditi odgoju u omladini.

Palestinska omladina, ona, koja ondje raste od ranijega djetinjstva ili se u zemlji i rodila, nalazi se u kompli-

kovanijoj situaciji nego galutska. Palestina nije sasvime izgradjena. Židovi u njoj još uvijek nijesu zajednica, koja bi se mogla da uporedi s kojim narodom, što živi već poodavna na svom odredjenom teritoriju. Proces izgradnje nije normalna narodna situacija. I dok se sva cionistička omladina van Palestine uzgaja za ideal Palestine, omladini u Palestini, o kojoj je riječ, preblizu je sve bivanje u Zemlji, a da bi joj moglo da bude nadomjestak za idealizovanje u daljinama. Halucijut je suviše svakidašnji, a da bi potpuno mogao da je zahvati. Prebliz je i prejednostavan. Nema utopističke distance. Pored ljubavi za zemlju i smisla za potrebu izgradnje, nema u nje vehementnosti reagovanja na socijalnu i etsku zakučenost Evrope.

Hebrejski jezik normalan je pojav i tude palestinska omladina ne treba da svijesno plasira svoje energije.

Jakih okova stroge religiozne odgoje nema. Ali je ipak jedan pozitivan momenat naročito jak: začudan je rang, koji je zauzela biblija. Odnos palestinske omladine prema bibliji nije diktiran strahopočitanjem pred zakonima i zapovijedima, nego je prožet neposrednošću punoga shvatanja.

Nova etapa Erec Jisraela nije još stvorila tradiciju, koja bi bogatstvom i intenzitetom svojim vezala mladež uza se. A s galutom ta je omladina slabo vezana. Poučavana svime, što biva u Palestini, znade, da je ovo oko nje početak boljega.

I tako u nesredjenosti ova omladina mora po izboru svojega zvanja, da se nužno veže s procesom izgradnje. Cionistička Organizacija pomaže, koliko može, da se židovska palestinska mladež uzgaja za stručne radnike, činovnike organizacije s mnogo osjećaja odgovornosti i za druga zvanja, koja su potrebna Zemlji.

Palestinska je omladina obilježena u svojoj duhovnoj strukturi jednakom karakteristikom, koja označuje i sav Erec Jisrael: treba se svratit u jednostavne primarnosti, dok ne bude zabrujao život tempom i tokom, koji želimo. Palestina je poput onoga, koji bi daleko da skoči, pa mora da se zbog zaleta vrati za korak dva.

BILJEŠKA.

Dne 26. i 27. prosinca bit će izvanredno savezno vijeće S.Ž.O.U.-a. Tom smo prilikom držali da je potrebno posvetiti posebni broj svim pitanjima, koja se direktno ili indirektno odnose na S.Ž.O.U. Zato smo se obratili nizu lica, da nam pošalju materijala za taj broj. Što nam je stiglo uvrstili smo, jer smo držali da je u taj čas korisno čuti svačije mišljenje. Tek iskreno žalimo, da nam se mnogi nijesu odazvali, pa tako nijesmo uspjeli sa svojom namjerom: da u tom broju dadnemo potpunu reviju strujanja u našoj sredini.

Uredništvo

Iz uredništva.

NA UVAŽENJE!

1. Upozoravamo sve primaoce našega lista, da povratkom ovoga broja nije otkazana pretplata, nego tek pismenim nalogom na našu adresu.

2. Ako tko ne dobije broj, dužnost mu je da urgira, pa će ga naknadno dobiti, jer se u protivnom slučaju uzima, da je broj primio i dužan ga je platiti.

3. Promjenu adrese mora nam se odmah pismeno javiti, jer u protivnom slučaju ne odgovaramo za eventualno neuredno dobivanje lista.

4. Molimo sve naše pretplatnike i povjerenike da izvole uvažiti, da je **redovito plaćanje pretplate jedina podloga urednom izlaženju našega lista.**

5. Pozivamo sve omladince i omladinke i ostale prijatelje i čitaoce lista, da svakom prilikom vrše propagandu za »Hanoar«. Neka se osvajaju pretplatnici i saradnici, kako bi naše glasilo moglo opstojati na sve široj i jačoj podlozi. To je dužnost svih onih, kojima je stalo do toga, da žid. omladina u Jugoslaviji imade slobodnu mogućnost duševne odgoje, sporazumijevanja i razvitka. Pretplaćujte, saradujte, propagujte!

6. Molimo sve pretplatnike i čitaoce, da nam jave sve želje, primjedbe, savjete, kritike, što ih stavljaju glede smjera i načina uređivanja lista. Mi ćemo sve to uzeti u obzir. Ispravna i za to prikladna saopćenja iz omladine donijet ćemo i u »Hanoaru«. Svačija je dužnost i pravo, da tako pomaže izgrađivanje našega lista.

7. Odlučili smo, da na sva pitanja, kojima se omladina na nas obraća najpr'pravnije odgovorimo. Pitanja mogu biti iz kojeg god područja, samo treba da su ozbiljna i razumljivo i jasno formulisana. Odgovore ćemo donijeti u posebnoj rubrici: Pošta Uredništva. Držimo, da time dajemo mogućnost našoj omladini, da se lako informiše o stvarima, o kojima možda često ne bi mogla lako doći do ispravnih informacija. A ujedno dajemo i opet jednu nit, s kojom se možemo čvršće međusobno povezati.

Uredništvo i uprava »Hanoara«

Tko pije kavu ostaje zdrav

JULIO MEINL

UTEMELJENO 1862.

Uredjuje: Odbor. — Odgovorni urednik: Dr. Drago Rosenberg, Gajeva ul.
20. — Tiskara »Merkur« d. d., Zagreb. — Za tiskaru odgovara: Dragutin
Sakulj, Novi Goljak broj 4.